Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 119. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 23-го ТРАВНЯ 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 23, 1980 No. 119. VOL. LXXXVII.

Під час зустрічі у Білому Домі

Як уже інформовано, президент Джіммі Картер гостив у Білому Домі у п'ятницю, 11-го квітня ц.р., провідних діячів етнічних організацій і братських установ. Після спільних нарад і короткої промови, президент Картер особисто вітав кожного з учасників нарад. На фото вгорі, президент Картер вітає головного предсідника УНСоюзу д-ра Івана Флиса.

ПОЛІТИКА РУСИФІКАЦІЇ НА УКРАЇНІ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

(СКОРОЧЕНЕ СВІДЧЕННЯ НАДІЇ СВІТЛИЧНОЇ ПЕРЕД ГЕЛЬСІНКСЬКОЮ КОМІСІЄЮ В КОНҐРЕСІ)

Ню Йорк (Комітет оборони радянських політичних в'язнів). — У вівторок, 29-го квітня, свідчила про політику русифікації в Україні Надія Світлична. Свідчення відбулося перед Гельсінською комісією в конгресі ЗСА, яку очолюють сенатор Клейборн Пелл і конгресмен Данте Фассел.

Після відчитання тексту свідчень, Надія Світлична відповідала на запитання членів Комісії. Для Н. Світличної перекладав Адріян Каратницький від Комітету оборони радянських політичних в'язнів. Нижче друкуємо уривки з її виступу українською мовою.

Україна — найбільша після Російської федерації республіка Совєтського Союзу з 45-мільйоновим населенням. Виходячи з совєтського законодавства та пропагандивних офіційних запевнень про дружбу і рівноправність народів Совєтського Союзу, українцям мала б бути гарантована поряд з іншими свободами національна незалежність, забезпечені умови вільного розвитку своєї культури.

Насправді ж Україна після Білорусії перебуває в найбільш приреченому стані щодо асиміляції, тобто національного знищення. Використовуючи 300-річний досвід перебування більшої частини України на периферійному становищі в складі російської імперії, новітня витончена совєтська імперія веде щодо України й інших неросійських народів політику гноблення, роздмухування міжнаціональної ворожнечі, штучно нав'язуючи різним націям почуття „радянського" патріотизму, створюючи фашистський міт про винятковість, вищість усього совєтського і нещадно розправляючись з будь-якими виявами національного патріотизму. Безпідставне ототожнення понять „російський" і „совєтський", „Росія" і „Совєтський Союз", виробляє комплекс неповноцінности, меншевартости всіх неросійських народів і дезінформує світову громадськість про національне співвідношення в Совєтському Союзі. Створивши духовний вакуум для всіх народів, совєтська партократична система витворює специфічні проблеми для кожної нації...

Русифікація — поняття

(Закінчення на стор. 4)

ПІВДЕННОКОРЕЙСЬКИЙ УРЯД ЗРЕЗИҐНУВАВ; НЕСПОКОЇ У МІСТАХ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ

Сеул, Південна Корея. — У вівторок, 20 травня ц. р., південнокорейський уряд, очолюваний прем'єр-міністром Шін Гйоном Гваком, подався до димісії і взяв на себе повну відповідальність за неспокої в краї, головно демонстрації студентів у Сеулі і Кванджу.

Десятки тисяч демонстрантів, озброєних рушницями, сокирами, залізними штабами, а навіть легкими машиновими крісами, захопили під контролю місто Кванджу, спалили там урядові будинки, радіо і телевізійні станції і звели декілька боїв з поліцією і військовими відділами у висліді яких число вбитих зросло вже до 32 осіб, не говорячи про сотні поранених, якими навіть немає кому опікуватися, бо місто перебуває у повному хаосі.

Демонстранти, які у сутичках з військом зуміли здобути навіть панцерні вози, тяжчі і легкі автомобілі, кружляють довкола міста, вимахують прапорами і плякатами з домаганням уступлення Чон Ту Гвана, 47-річного шефа південнокорейської розвідчої служби, який, на їхню думку, співвідповідальний за урядові утиски, переслідування опозиційних діячів і обмеження загальної свободи в Кореї. Крім того, демонстранти вимагають звільнення вбивника президента Парка, засудженого на смерть південнокорейським судом й інших політичних діячів та студентів, придержаних за антиурядові виступи.

Речники генерального штабу армії поінформували, що демонстранти захопили деяку кількість зброї і амуніції, завдяки чому їм вдалось тимчасово взяти під контролю місто, яке вони не зможуть вдержати довго. На вулицях міста під теперішню пору перебуває 100,000 демонстрантів, які домагаються смерти для ген. Чон Ту Гвана і знесення виїмкового стану в країні, який був заведений напередодні більших демонстрацій і заворушень у багатьох провінційних містах.

У зв'язку з посиленими заворушеннями в Південній Кореї речник Державного департаменту заявив, що військові з'єднання ЗСА, станціоновані в Кореї, покищо не поставлені у стан поготівля. Як відомо, в Південній Кореї перебуває 39,000 американських вояків, які розташовані на цілій території тієї країни, найбільше біля Сеулу.

Ситуацію може також загострити рішення найвищого корейського суду про відкинення апеляції засудженого на смерть вбивці президента Парка і чотирьох його спільників. У висліді відкинення апеляції 43 члени Крайової асамблеї погрозили резигнацією на знак протесту, що в свою чергу може скріпити опозиційні сили. Екзекуцію вбивника Кіма Кю, колишнього шефа південнокорейської розвідчої служби, і його спільників може тепер зупинити тільки президент Кореї Чой, який знаходиться в дорозі до Сеулу після перерваної поїздки по країнах Близького Сходу.

Пресові агентства повідомляють, що спочатку були побоювання чи припадково комуністична Північна Корея не захоче використати неспокоїв на півдні, але покищо військова розвідка не помітила на кордоні жадного руху війська.

Президент Картер відвідав західні стейти

Портланд, Ореґон. — Перед своїм виїздом, в середу, 21-го травня, до знищених вибухом вулкану на Мавнт Сейнт Геленс околиць на західньому побережжі Америки, президент Джіммі Картер проголосив стейт Вашінгтон „територією більшої катастрофи", що дозволить вживати федеральні фонди для привернення нормальних умов життя в цих теренах.

Президент відбув низку нарад з місцевими урядовцями та в четвер, 22-го травня, спостерігав з гелікоптера зруйновані до невпізнання терени побіч вулкану і далі. Федеральна допомога включатиме індивідуальну допомогу для потерпілих і їх родин для відбудови їхніх осель та низьковідсоткові позички для знищених малих підприємств і сільських господарств.

Неактивний вулкан з 1857 року вибухнув з непередбаченою силою в неділю, 18-го травня, й наніс шкоди непередбаченої по своєму нищівному засягові. Крім велетенської шкоди біля самого вибуху, вулкан викинув неймовірну кількість дрібного пороху-попелу в атмосферу і викидає далі, так що вкрито грубшим або тоншим шаром пороху-попелу великі простори культивованої землі. Щоправда вчені не передбачають катастрофічних розмірів шкоди для сільського господарства ані для ґрунтів, де цього пороху осіло багато, бо порох-попіл не отруйний, він не є більше кислотний, як самі дощові опади.

МОСКІ КРИТИКУЄ ЕВРОПЕЙСЬКИХ СОЮЗНИКІВ

Вашінгтон. — На своїй першій пресовій конференції в характері Державного Секретаря 20 травня у Вашінгтоні Е. Москі насвітлив характер своєї зустрічі з Громиком, висловив негативну опінію про останні потягнення в інтернаціональній політиці американських союзників в Европі та на цьому тлі підкреслив деякі суттєві моменти політики ЗСА.

Ціллю зустрічі з Громиком у Відні було в загальному „прочистити атмосферу між обидвома сторонами так, щоб можна евентуально почати діялог". Громико в імені московського уряду виявив глибоке заінтересування продовжуванням детанту та остаточним завершенням договору про обмеження стратегічних зброєнь. „Якщо вони (в Москві) направду хотять зменшити напруження і зредукувати небезпеку війни й агресії" — тоді вони мусять узяти до уваги, що інтервенція в Афганістані підмінувала клімат для затвердження договору і для кращих стосунків і „вони мусять урахувати той факт ... для мене було дуже важливим в тих розмовах саме цей момент дуже виразно підкреслити... Якщо ... вони возьмуть до уваги і повірять у те, що я їм сказав, тоді може вони почнуть переглядати свою політику, яка довела до існуючого імпасу."

Секретар Москі дав вислів своєму невдоволенні несподіваним змякшенням санкцій, які европейські союзники ЗСА ухвалили застосувати проти Ірану. Ухвалені санкції мали обнімати всі контракти й замовлення, вчинені іранським урядом після 4 листопада минулого року, тобто з днем, коли іранці захопили американських дипломатів. Нагле відкликання того рішення урядом Великої Британії заскочило урядові чинники в Вашінгтоні. Ясне, що за лондонським урядом підуть усі інші. А це може вагу і наслідки санкцій так обмежити, що вони залишаться без наслідків.

Та найбільше застереження висловив секретар Москі під адресою французького уряду. Не без іронії він підкреслив свою особисту уразу, крім загального незадоволення цілого американського уряду з несподіваної і неузгідненої зустрічі президента Жіскара д'Естена з генеральним секретарем КПСС Брежнєвим: „Я є стурбований тим, що після того, як мені дали лекцію про потребу консультації, той що таку лекцію дав, не вважав за відповідне застосувати те, що він мені проповідував". Йдеться про зустріч з французьким міністром закордонних справ Франсуа-Понсе у Відні, на якій міністер домагався від ЗСА консультувати з французьким урядом всі потягнення інтернаціональної американської політики, а французький Президент саме в той час збирався в дорогу на зустріч з Брежнєвим не то що без консультації, але навіть без вчасного нотифікування американських союзників.

Інформуючи про ці всі останні випадки на політичній арені, американська преса зовсім не скриває факту постання розходжень а навіть суперечностей між ЗСА і їхніми аліянтами.

Родини американських закладників позивають Іранський уряд

Вашінгтон. — Родини двох американських закладників в Ірані внесли скаргу до суду проти іранського уряду за в'язнення членів їхніх родин та за шкоди заподіяні тим родинам ув'язненням. Крім цього внесли позов п'ять колишніх чорних закладників, яких іранський уряд звільнив і випустив за кордон, та трьох білих, які втекли при помочі канадської амбасади.

Судовий позов пошкодованих вимагає дуже високих відшкодувань, тому що шкоди нанесені арештованим і їхнім родинам є дуже поважні та можуть принести наслідки на решту їхнього життя, а навіть причинитися до його скорочення. Правні заступники позиваючих будуть вимагати від суду секвеструвати ту частину заблькованих в ЗСА іранських фондів, які вони вимагають на покриття відшкодувань. Позови будуть передані іранському урядові через швайцарську амбасаду в Теграні, яка заступає інтереси американських громадян.

Місцеве адвокатське бюро Шек і Менделгол, яке вже заступає більшість претенсій комерційних фірм до уряду Ірану, також намагається секвеструвати відповідні суми з тих же самих фондів. Представник того адвокатського бюра, Томас Дж. Шек, мол., пояснив, що позови мусітимуть згідно з „Актом суверенної недоторкальности" з 1976 року бути спершу нотифіковані у Державному департаменті. Дотепер вже є зголошених комерційних претенсій до іранського уряду на суму около 3 більйонів долярів. На цю суму складається 200 вже внесених до судів позовів. Крім цього понад 1,000 комерційних претенсій зголошено в Департаменті Скарбу, але ще не подано до суду.

В той самий час, коли в ЗСА родини закладників і потерпілі фірми намагаються дістати належні їм відшкодування, в Теграні зростає дворовість іранської політики. Президент Бані-Садр намагається розв'язати проблему закладників, щоб могти взятися до полагоджування державних справ, а Ісламська революційна рада, Аятолла Хомейні й кола ісламських фанатиків загострюють положення на відтинку закладників, вимагаючи революційних судів над ними. Іранський делегат при ОН Мансур Фарганґ виступив у пресовому інтерв'ю проти дальшого в'язнення закладників.

СТУСА СУДИТИМУТЬ ЗА „АНТИСОВЄТСЬКУ ПРОПАҐАНДУ"

Ню Йорк, Н.Й. (Комітет оборони радянських політичних в'язнів). — Як відомо, в Києві недавно заарештовано члена Української Гельсінкської групи, відомого поета і колишнього політичного в'язня, Василя Стуса.

Василь Стус

Тепер стало відомо що КҐБ хоче судити Стуса на підставі статті 62 кримінального кодексу УССР, тобто за „антисовєтську пропаганду і агітацію". У випадку Стуса це може грозити йому терміном ув'язнення на 10 років і п'ять років заслання. Стало також відомо, що після арешту Стуса, проведено обшук у його помешканні і сконфісковано його поезії.

Стало теж відомо що недавно відбувся обшук у помешканні Оксани Мешко, члена Гельсінкської групи, і обшукано Раїсу Руденко, дружину Миколи Руденка, ув'язненого поета, основника Української Гельсінкської групи. Обшук помешкання Раїси Руденко відбувся тоді, коли вона їхала на побачення до мужа. Її затримано в Москві, де відбувся особистий обшук.

У вівторок, 20-го травня ц.р. Комітет оборони радянських політичних в'язнів у Ню Йорку одержав згоду від американського адвоката Аріє Бухгайстера, захищати Стуса. Комітет також звернувся до міжнародної організації ПЕН клюб виступити в обороні Стуса, члена тієї організації.

Солженіцин протестує проти ув'язнення російського вченого

Ню Йорк. — Пресове агенство Ройтерса інформує, що органи совєтської влади ув'язнили вченого Йосифа Дяткіна, який у своїй студії, яка нещодавно продісталася на Захід стверджує, що у роках 1928-1954 у Совєтському Союзі загинуло від голоду, переслідування, терору і війни біля 52 мільйони осіб.

Про арешт Дяткіна повідомив пресу відомий письменник і автор „Архіпелагу ҐУЛаґу" Александер Солженіцин.

Солженіцин, в окремому зверненні, закликає західніх вчених, щоб вони домагалися звільнення совєтського вченого, який був заарештований у місті Калінін ще 28-го квітня ц. р. Покищо не відомо, що влада закидає Дяткіну, який свої інформації брав з офіційного совєтського перепису населення, демографічних праць й інших публікацій. Його праця появилася ще в 1976 році і щойно тепер продісталася до країн вільного світу.

Курси української мови відбудуться в Гарварді

Кембрідж, Масс. (ФКУ). — В програмі цьогорічної Гарвардської Літньої школи українознавства, яка відбудеться від 27-го червня до 15-го серпня, студенти матимуть змогу скористати з пропоновиних їм інтенсивних курсів української мови. Восьмикредитовий курс дозволить концентруватися виключно на опануванні підстав розговірної мови й не вимагатиметься від студентів впису на курс із іншої дисципліни.

Курси для початківців (S-Aab) вестиме Роман Коропецький, докторант у департаменті слов'янських мов та літератур Гарвардського університету. Курс включатиме щоденні двогодинні кляси граматики, уживання мовної лябораторії та сесії бесід. Цей курс обмежується до двадцяти студентів.

Гуртки-кляси бесід для початкуючих і заавансованих вестиме Надія Світлична, яка, спеціялізуючись у філології, бездоганно володіє українською мовою.

Студентів, що мають опановану розговірну українську мову, заохочуємо вписуватися на курс (S-B) для заавансованих, їх навчатиме Олег С. Ільницький, лектор в університеті Манітоби та докторант Гарвардського університету. Цей чотирикредитовий курс теж могтиме охопити лише 20 студентів.

Студенти курсу української мови для заавансованих матимуть змогу вибрати додатково чотирикредитовий курс української літератури, що його викладатиме проф. Григорій Грабович, або історію України, яку (XIX ст.) навчатиме проф. Іван Павло Гімка.

Манітобський університет плянує українські курси

Вінніпеґ, Ман., — Департамент Слов'янських Студій Манітобського університету проголосив, що коли на вечірні курси, які відбуватимуться від вересня 1980 року до квітня 1981 року, зголоситься відповідне число, вони проходитимуть з такою програмою:

Українська мова для початківців, 6 годин, двічі в тиждень, два семестри;

Українська мова для слухачів із середнім знанням, 6 годин, двічі в тиждень, два семестри;

Українські обряди та звичаї, 3 години, раз в тиждень, 1 семестер;

Українська мітологія, 3 години, раз в тиждень, один семестер.

За додатковими інформаціями можна звертатися на число телефону Департаменту: 474-9370.

23-го ТРАВНЯ ВИГАСАЄ ДОГОВІР МІЖ ІЗРАЇЛЕМ і ЗСА, який реґулював постачання запасових частин та стратегічних матеріялів і інструментів. Дотепер обов'язував підписаний Кісінджером і колишнім секретарем скарбу Сайсмондом договір, який давав Ізраїлеві упривілейоване становище. Представники Ізраїля заперечують, що вони були упривілейовані й обстоюють, що договір повинен бути без змін продовжений.

ПРОДУКЦІЯ СТАЛІ В ЗСА ЗНОВ УПАЛА минулого тижня. Попереднього тижня сталеварні дали 76,4 відсотки своєї спроможності, а цього тижня тільки 71.7 відсотки. В річному відношенні це давало б нижче 50 мільйонів тонн сталі. Одначе є надії, що дальші місяці року будуть кращі.

В Америці

ЗАСТУПНИК ДЕРЖАВНОГО СЕКРЕТАРЯ Воррен М. Кристофер погодився, після розмови з Едмундом Москі, залишитися на свойому пості, як друга в Державному департаменті особа. Як відомо, Кристофер, після резиґнації Сайруса Венса, виконував функцію державного секретаря, а перед тим виконував важливіші місії з доручення президента Джіммі Картера.

РЕЧНИК АМЕРИКАНСЬКИХ НАУКОВЦІВ висловив гострий протест проти запропонованої Конґресом резолюції, яка рекомендує науковцям здержатися від поїздки до Совєтського Союзу, щоб таким способом дати відчути Москві невдоволення американського наукового світу інвазією совєтської армії на Афганістан. Таку резолюцію в Конґресі ЗСА запропонував конґресмен Джордж Е. Бравн, демократ з Каліфорнії, протестуючи проти совєтської аґресії і екзилю академіка Андрея Сахарова, справа якого була темою обговорення у конґресовій підкомісії. Філіп Гендлер, президент Крайової Наукової Академії заявив, що така резолюція, якщо її реалізувати, цілковито припинить наукову співпрацю між обидвома країнами, що на його думку не є корисним.

ПЕРШИЙ РАЗ ПІСЛЯ КАТАСТРОФИ, ПОЧАЛИ проїзджати кораблі каналом Темпа на Фльориді. Як відомо, 9-го травня корабель, вдаривши в один із стовпів мосту, т.зв. „Саншайн скайвей брідж", спричинив велику катастрофу, у якій загинуло 35 осіб у розбурханих хвилях затоки. У наслідок перелому мосту, у воду провалився автобус і декілька авт. У висліді катастрофи багато кораблів були задержані в порті і не могли продовжувати своєї плавби до призначених місць.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР БЕНДЖАМІН Р. Сівілетті заявив у вівторок, 20-го травня, що до Маямі прибуде 25 до 35 прокураторів, які розглядатимуть справу порушення громадянських прав стейтовими урядовцями і поліцією. Їхнім завданням, — заявив Сівілетті, — буде переглянути цілий комплекс справ і зажалень, а не тільки одинокий випадок побиття поліцистами негритаянського бизнесмена МекДаффі, що викликало міжрасові заворушення і причинилось до знищень цілих кварталів міста. Шкоди в Маямі обраховують на понад 100 мільйонів долярів.

НА ЗАРЯДЖЕННЯ ГУБЕРНАТОРА СТЕЙТУ Джорджія Джорджа Басбі, який до речі, відбуває тепер подорож по Китаю, до місцевости Райтсвілл вислано вояків національної ґвардії, щоб зупинити міжрасове напруження і навести спокій у місті, яке начисляє 2,500 осіб. У висліді расових заворушень було поранено три особи і 38 осіб придержано.

ЗЕЛЕНОСВЯТОЧНІ ДНІ НА ОСЕЛІ ОЛЬЖИЧА

Лігайтон, Па. — Управа Оселі ім. О. Ольжича інформує, що в кінці цього тижня, 24 і 25-го травня ц.р. тут відбуватимуться Зеленосвяточні Дні. Церковно-релігійні урочистості та світська програма проходитимуть під девізою — у пам'ять та поклоні поляглим за волю України і померлим членам. У неділю, 25-го травня після Служби Божої о год. 12-ій дня буде відслужена Панахида біля символічного христа і могили „Борцям за волю України"; співатиме церковний хор. У програмі перед могилою виступить ред. В. М. Лехтер, який говоритиме про замордованого КҐБістами композитора Володимира Івасюка. Святочне слово скаже П. Т. Байбак. О год. 4-ій по полудні буде святочна трапеза з мистецькою програмою, а вечором забава з танцями під звуки оркестри „Дніпро" О. Строцького.

ХРАМОВЕ СВЯТО УПЦЕРКВИ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк, Н.Й. — Українська православна церква св. Тройці при Брум вулиці влаштовує тут у власній домівці Храмове Свято. У програмі: у суботу, 24-го травня — святочна вечеря о год. 6-ій вечора; неділю, 25-го травня — Служба Божа о год. 10-ій ранку, служитиме о. протопресвітер Артемій Селепина, а співатиме катедральний хор під диригентурою Валентини Наливайко. Після Богослужби — спільний обід у заряді Сестрицтва з мистецькою програмою.

У Ню Йорку розпічнеться нова радіопередача

Юніон, Н.Дж. — Українська євангельська церква, осідок якої є тут при 2206 Стенлі Террес, у неділю, 25-го травня ц.р., в год. 5:30 по полудні, розпічне нову радіогодину п.з. „Рідні акорди" з радіостанції WPOW (1330 A.M.) з Ню Йорку.

Радіогодина, яку приготовлятиме ця громада, це не першина, бо вже сьомий рік під ряд звідсіля в Україну передаються через станцію ІБРА, Португалія, три півгодинні програми тижнево в Україну.

На дотеперішніх радіогодинах, крім проповідей та новинок із християнського життя, можна почути різні пісні, більшість яких постали в Україні; деякі з них створили політв'язні в концтаборах на Сибірі. Змістом цих пісень є відображення важких умовин християнської спільноти в Україні, переслідування релігії совєтським режимом і боротьбу з ним віруючих.

Ціллю нової програми є поділитись новими релігійними піснями з України з громадою.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exept Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918

Передплата: на рік — $30.00, на півроку — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Невдала зустріч

Зустріч президента Жіскара д'Естена з генсеком Леонідом Брежнєвим у Варшаві, без сумніву, є особливістю наших днів. Причини, які наштовхнули на цю зустріч, мусіли бути для СССР поважні, а навіть алярмуючі; а що вона принесе — покаже час.

Брежнєв, якому допомагають у ходженні по сходах, якого не раз підносять з крісла, бо сам він не може встати, який рухається з очевидним трудом, мусів протягом десяти днів відбути подорож до Югославії на похорон Тіта, першу подорож до Варшави на конференцію шости держав-сателітів, членів т. зв. Варшавського пакту, а ледве повернувшись додому після тієї конференції, знову летіти до Варшави. Такий поспіх та ще й для „думнаво русскаво дяка" вже сам по собі показує, що щось не впорядку.

Про цю зустріч говорили вже раніше, значить поза кулісами важили питання — відбути її, чи ні. Але офіційне повідомлення про неї видала Польська Пресова Агенція (ПАП) дослівно години перед відлетом обидвох лідерів із їхніх летовищ. З того слідує, що вирішні чинники на Кремлі чекали на висліди розмови у Відні між державним секретарем Москі і міністром закордонних справ Ґромиком. Перебіг і вислід тих розмов відомий тільки у загальниках, але він зумовив зустріч у Варшаві.

Саме відбуття зустрічі двох президентів у Варшаві — це вже успіх для Москви. Їй бо йдеться про те в першу чергу, щоб після окупації Афганістану створити стан „нормальних відносин" та добитися продовження політичних і дипломатичних контактів неначе нічого не сталося. Їй таким чином щастить хоча трішки зіпхнути розвиток подій з площини конфлікту, на якій вони опинилися після совєтської інвазії на Афганістан і інших авантюр, у площину політичних переговорів. Москві спішно, навіть дуже спішно з багатьох важливих причин. Внутрі СССР положення невеселе. Хоча там немає значніших організованих сил проти режиму, ані постава суспільства не носить ще у собі зародку будь-якого вибуху, але в такій тоталітарній системі, як совєтська, кожен голос протесту, кожне слово непогодження є вже яскравим виломом.

Напад на Афганістан не перемінився на тріюмфальний перемарш большевицьких „доблесних" дивізій по тій країні, навпаки виникли численні непередбачені труднощі і то на різних відтинках. Інтриги Москви в Ірані проти ЗСА зразили Вашінґтон докраю і значною мірою причинилися до його теперішньої постави до Москви, а ісламських кіл у Теграні зовсім до Москви не прихилили. Є й інші подібні моменти.

Москві не залишається нічого іншого, як шукати виходу дорогою переговорів.

Влада юрби

Наприкінці минулого і з початком цього тижня Маямі на Фльориді, яка має міжнародне ім'я завдяки своєму чудовому кліматові і влаштуванням для американських і чужинецьких туристів, вкрилася сумною славою, як місто, що стало тереном юрби. Як звичайно буває в подібних випадках, трудно справедливо розсудити, де було праджерело тієї події і хто, властиво, перший завинив та перетворив тихі спокійні вулиці у пекло.

Ще в грудні минулого року один чорний мандрівний продавець переїхав на своєму мотоциклі червоне світло і старався втекти від поліції, яка погналася за ним. Коли його наздігнали — він буцімто гороїжився і протиставився чотирьом поліціянтам. Роз'юшені, вони так важко побили його, що він швидко після того помер у шпиталі. Тих чотирьох поліціянтів звільнили зі служби і стейтовий прокурор обвинуватив їх в убивстві. Але лава присяжних, що її складали самі білі, звільнила їх від вини і кари. У реакції на таке закінчення судового процесу — численна чорна дільниця у Маямі вчинила бунт, який швидко прийняв розміри справжньої війни. За газетними й телевізійними вістками — не було крамниці з харчами, одягами чи іншими предметами, які не впали б жертвою розграблення, при чому у тих грабежах брали участь старі й молоді, батьки і діти. Кожного білого, що появився в тій дільниці на вулиці — побивали, чи вбивали. Якийсь чорний моторист свідомо і пляново тричі переїхав своїм автом почерез тіло білого, яке лежало на вулиці. Губернатор викликав Національну Ґвардію для заведення ладу, але речник поліції заявив, що йшлося уже не про рятування рухомого майна чи зупинювання підпалювачів, а про рятування міста, якому грозив загин.

Юрба — страшний суспільний чинник. Він не керується розумом, логікою, якимись засадами етики. У 60-их роках в Америці було чимало таких спалахів, коли чорна юрба палила, грабувала і нищила, при чому жертвами падали в першу чергу самі чорні, бо горіли цілі дільниці чорних. Комуністичні провокатори під'юджували юрбу і ликували.

Расова проблеми в ЗСА насправді перестала існувати, коли чорні стали не тільки рівними з білими, але й подекуди упривілейованими. Трева сподіватися, що ті похмурі дні в Маямі спам'ятають обидві тамошні громади і повернеться співпраця.

ЛІБЕРАЛЬНО НАСТРОЄНІ ВИПУСКНИКИ славної жіночої школи Вассар коледж рішуче запротестували проти виступу на кінцеворічних шкільних церемоніях консервативного публіциста Вілляма Баклі. Баклі, який був радо погодився виступати, тому що його дружина була сама випускницею тієї школи і саме там він з нею запізнався, прочитавши закиди студенток, що він антикомуніст, що виступає публічно проти гомосексуалізму і лезбіянства та що не підтримує „либерейшен"-руху, відтягнув свою згоду.

ДВОМОВНІСТЬ СТАЄ ПОШИРЕНИМ ПРИНЦИПОМ американського шкільництва. Останньо Федеральний суд в Трентоні, Н.Дж., своїм формальним рішенням підтримав цей принцип. Двомовність не нова проблема в ЗСА, а тепер вона стає загально визнаною вимогою у навчанні дітей, що послуговуються іншою мовою, як пануюча в країні.

Ф. Лукіянович

ФАНТАЗІЯ, ПОДІБНА ДО ДІЙСНОСТИ

Третя світова війна в серпні 1985 року

Під заголовком „Третя світова війна в серпні 1985 року" появився вкінці 1979 року „бестселлер" на 508 сторінках друку, а в тому дев'ять карт із зазначенням позицій противників в різних фазах війни. При кінці, автор подає табелі всіх наземних, морських, летунських та інших з'єднань, а в тому кількість ракет та атомової зброї воюючих сторін. Хто вони є? По одному боці — це Совєтський Союз і держави Варшавського Пакту, а по другому — НАТО, включно із ЗСА.

Автором цієї фікції-розвідки не є Жуль Верн, а сер Джон Гекетт, колишній ґенерал англійської армії, у відставці від 1977 року. Генерал Гекетт, як і більшість із шістьох співавторів цього твору, займали, або ще дальше займають високі становища в НАТО. Всі вони — англійці, а серед них є такі фахівці, як начальник летунства в ранзі маршала, один генерал-майор, бригадир, економіст, дипломат тощо.

При цьому поставлено питання: чи взагалі, дійде до війни? В своїй передмові автор не твердить, що до війни мусить дійти, а якщо і дійде, то воєнні дії можуть взяти зовсім інший оборот, як це він їх описав. Все ж таки, події, що сталися в Африці — Етіопії, Еритреї, Судані, Середущій Америці та Афганістані, вказують на чимраз більше напруження у міжнародній ситуації. Автор також вказує на факт, що Совєтський Союз розбудував та розпоряджає такими збройними силами, що далеко перевищають потреби охорони їхніх кордонів та що для них збройний зудар — це один із засобів повалити капіталістичний світ.

Стратегічний плян Рябухіна

На надзвичайній сесії Політбюра, що відбулась у листопаді 1984 року доручено академікові А. Рябухінові опрацювати та пред'явити в найкоротшому часі стратегічний плян для опанування Европи. А. Рябухін, що студіював також у Гарварді, був совєтським відповідником Кіссінджера. В своєму елябораті, він вказав на політичне слабе місце Совєтського Союзу, а саме: на сателітів, над якими слід держати нагляд.

Необхідністю для Совєтського Союзу є скомпромітувати новообраного президента ЗСА, який перебере урядування 20 січня 1985 року. Для цього, СССР можуть розвинути дії на п'ятьох обширах: на Середземному Сході, в Індії, в Середній Америці, в Південній Америці та пропонує здійснення цих дій саме в січні, щоби ними розгубити новообраного президента ЗСА.

На Середньому Сході, в Єгипті, був переворот і на місце Садата зайняв режим, прихильний Совєтському Союзові Єгипет, із своїм поверх 50-мільйоновим населенням та проблемою безробіття, ласкаво споглядав на багатих у нафту Савдійську Арабію, обидва Ємени та Ірак. З підтримкою СССР єгипетські війська опанували ці країни та проголосили створення Злучених Арабських Держав.

В Африці, слід було скоординувати збройні сили Намібії, Бостванн, Зімвабве та Мозамбіку, що всі межували на півдні з Південною Африкою і зосередженим ударом вдарити на цю державу. Тут постали труднощі, бо хоча негри мали значну чисельну перевагу, то білі мали кращий виряд і опанування техніки зброї, а також придушили внутрі заворушення чорних.

Інші три акції можна вжити як диверсійні, для відхилення уваги, і тоді в серпні — вдарити на Европу Політбюро розглянуло, одобрило цей плян та доручило здійснити його.

Деякі комплікації

Про Південну Африку вже згадано, але в Польщі знову вибухли поважні розрухи робітників у промислових центрах. Вирішено, щоби Совєтський Союз не встрявав в ці справи, і щоб спочатку погодився на їхні вимоги, а опісля прибрав їх до рук. У Югославії словінські комуністи, згідно з вказівками, виступили з домаганням самостійности і попросили допомоги в СССР. Із піддержкою противників Тіта, який помер, совєтські війська опанували цю країну.

Дня 4-го серпня 1985 року збройні сили Варшавського Пакту пішли в атаку, забрали в полон передові частини НАТО, а решта, відтягнулася на устійнені позиції. Найкращі в НАТО були німецькі частини. Впали Данія і Голляндія і частина Німеччини. Наступила стабілізація. Совєтський Союз скинув атомову бомбу на місто Бірмінґем, в Англії, що спричинило страшне спустошення. Нато загрозив відплатою.

Пасивність та нехіть до

(Закінчення на стор. 3)

Т.Т.

ТРАГЕДІЯ ГЕБРОНУ

Двадцять миль на південний захід від Єрусалиму лежить одно з найстарших міст на нашій землі. Не раз руйноване й нищене, воно ніколи не переставало існувати. Здобуване різними напасниками і руйноване до тла, воно швидко підносилося із руїн. Людські руки будували нові будівлі, вимощували дороги, а людина населювала їх життям. Численні джерела й великі резервуари води були тією благодаттю, довкола якої громадилися люди. Місто це — Геброн.

Біблія й старі перекази подають, які шляхи перехрещувалися у тому місті. Славне воно насамперед своїми леґендарними гробами патріярхів: Авраама, Ісаака, Якова, та їхніх жінок, з яких Сара і Ребекка стали символами жіночости й материнства. Звідси і його назва „місто патріярхів". Римські легіони зруйнували його, як осередок із пімсти за жидівські повстання і за спротив жменьки неустрашимих жидівських старовірів непереможним легіонам Але маленька жидівська громада заховалася там й тривала століттями, тисячоліттями. Коли життя ледве клигало, там поселилися у ньому мусулмани, які знов зробили його значним осередком.

Авраам та інші пророки — і для жидів і для мусулман великі пророки і попередники. А тому Геброн, місто, де вони згідно з леґендами мали спочити — святе місто для обидвох народів і для обидвох релігій. І в цьому коріння трагедії, що триває понад тисячу років, а яка вибухла у формі чергового акту у п'ятницю, 2-го травня ц. р.

Група молодих жидів, сто, чи більше, вислухавши молитви у своїй святині, подалися до гробів пророків, щоб їм скласти свою найглибшу шану і зачерпнути з них сил для дальших життьових трудів. На дорозі звідтіль до їхніх домів їх засипав град куль і ґранат. Шестеро молодих людей загинуло. Шестеро молодих людей — велика і болюча втрата для Ізраїля. А факт, що це сталося серед білого дня, в середині міста, та що напасники безкарно зникли — суворе мементо для Ізраїля.

Трагедія 2-го травня виросла з іншої попередньої трагедії, що сталася в тому місті п'ятдесят років тому, 1929 року. Той рік був одним із кульмінаційних пунктів жидівсько-арабського конфлікту за Палестину. 1929 року в Палестині вже було 150,000 жидів, хоча десять років тому після закінчення Першої світової війни і в першому році застосування декларації Бальфура про „жидівське домашнє вогнище в Палестині" було їх тільки 90,000. Араби, які вважали себе єдиними господарями Палестини тим затривожилися, бо хоча у той час їх було в Палестині 590,000, але такий швидкий зріст жидівського населення загрожував їхній домінації.

Першого серпня 1929 р. в Єрусалимі почалися арабські напади на жидів і збройні зудари. Зудари ставали щораз важчі, аж 23-го серпня дійшло до вельми кривавого зудару на найсвятішому місці для жидів, під „Стіною Плачу" в Єрусалимі. Жиди, на яких зроблено напад у їхній „святая святих" билися до останнього. І власне це бій під „Стіною Плачу" потряс сумлінням жидів у цілому світі. Можна побоюватися, що напад 2-го травня на групу жидівської молоді, після їхніх відвідин „гробів патріярхів", може викликати таке загострення, що у витвореній ним атмосфері Ізраїлеві, навіть його компромісово наставленим до розв'язки палестинського питання елементам, важко буде піти на уступки.

Дня 31-го серпня 1929 року, після бою під „Стіною Плачу", прийшов тодішній акт трагедії в Гевроні. Добре приготовані араби напали на жидівську громаду в тому місті; після нього ні один жид не залишився у Геброні; понад сімдесят загинуло, ранених не було зовсім, а дехто врятувався утечею; залишилися тільки їхні доми й оселі, які поволі розпадалися і досьогодні стоїть із того часу вже тільки шість домів.

Щойно 1968 року після переможної війни 1967 року під охороною ізраїльського війська під Гевроном жиди поставили оселю — Кірият Арба. В цьому добре зорганізованому, вигідному і вкоротці взірцево загосподареному великому поселенні замешкали майже виключно члени конґреґації Ґуш Емунім, славної зі своєї ортодоксальної релігійної постави і з її членів — войовничих ортодоксів. Ще як слід не побудувалася нова оселя, коли почалися гарячі конфлікти з арабами. Жиди прагнули за всяку ціну відвідувати гроби патріярхів, а араби намагалися із усіх сил не допустити до цього. Власне при нагоді такої зустрічі сталася трагедія 2-го травня.

Ізраїльський уряд ще не дозволив на поселення ізраїльтянам у Геброні. Але він підтримав заснування навчального закладу для жидівської молоді у будинках, що залишилися із масакри 1929 року. Та і це

(Закінчення на стор. 4)

Лука Луців

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

Микола Приходько. ВІД СИБІРУ ДО КАНАДИ. Повість-хроніка. (Деякі імена змінено в цій фактичній історії). Видавництво Юліяна Середняка. Буенос-Айрес — 1979, ст. 306. Обкладинка роботи мистця Андрія Приходька (сина автора).

Мабуть мало читачів „Свободи" не чули про автора цієї книжки Миколу Приходька, бо він має за собою вже багато книжок в українській і в англійській мовах. М. Приходько — це найпопулярніший український автор, твори якого появляються в перекладах на вісьмох мовах („На роздоріжжі смерти"),або таки англійською мовою („One of 15 Million", „Communism in Reality", „Ukraine and Russia") та інші). Микола Приходько є членом Міжнародної Асоціяції Письменників (Пен-Клюб). На жаль, він помер 19-го лютого ц. р., але видавець Ю. Середяк ще вспів був йому летунською поштою вислати цю його лебединну пісню — повість-хроніку „Від Сибіру до Канади", яку радимо читачам „Свободи" прочитати, щоб пригадати собі рідну Україну та те, що з нашим народом виробляли такі диктатори як Сталін і Гітлер, і як український нарід боровся за свою волю.

Книжка має 36 розділів, в яких автор дуже цікаво оповідає про життя в Україні перед Другою світовою війною, про мучеництво наших людей в Сибірі, про німецьку диктатуру в Україні і про те, що німці робили з так званими „переміщеними" особами в себе вдома. Не забуває автор згадати і про те, що деякі американці в Німеччині насильно старалися видавати наших людей совєтським комісарам, головно підсовєтських громадян...

Автор назвав книжку „повістю-хронікою" і вона дійсно написана немов повість, в якій знаходимо історичні особи: бандерівці, мельниківці, професор Замша, О. Теліга, бандуристи, Китастий... Автор має

(Закінчення на стор. 3)

„ДЕСЯТЬ ДНІВ, ЩО ЗРУШИЛИ СВІТ"

У цьому випадку йдеться про десять днів, протягом яких тривав страйк у Швеції. Хоча він не був так зв. генеральний, але тому, що він обняв усі ділянки публічного транспорту й інші важливі для задоволення щоденних потреб населення галузі, населення відчуло його так дошкульно як генеральний.

Страйк, про який профспілки сказали, що „він триватиме аж до повної перемоги", закінчився дуже швидко. Причиною такого швидкого закінчення було не лише усвідомлення, що такі страйки на довший час підривають так економіку країни,що її вже після цього піднести не легко.

Ледве кілька днів тривав страйк, а вже почали надходити алярмуючі інформації, що промислові контракти на вироби різних країн, де домінували шведи, перебирають інші країни. Особливо дошкульною стала конкуренція,яка вже передтим далася в знаки, таких країн, як Бразилія, Тайван, Корея, де кошти продукції значно нижчі від шведських. Тепер промислам тих країн отворилося поле до попису. Керівники шведських профспілок нагло усвідомили собі, що втрата ринку через страйк буде не лише втратою для шведського фабриканта та експортера, але й для шведського робітника.

Завдяки цьому запал „страйкувати до повної перемоги" уступив місце здоровому глуздові і після десять днів профспілки прийняли меншу підвишку, як вимагали — вимагали 11,3 відсотка, а дістали 6,8 відсотка — й страйк закінчено.

Та це не все. Страйк знащив шведський міт про ладнання промислових конфліктів дорогою дискусії й постійну підвишку заробітних платень і консумпційного рівня населення.

Страйк закінчився, а після нього почалася дискусія про зниження заробітної платні, щоб цим робом уникнути недалекого господарського ослаблення. Найбільший шведський щоденник „Dagens Nyheter", який здебільша підтримував вимоги ліволіберальних і соціялістичних кіл „затрубів на відворот", на його думку:

для підвишки заробітних платень, навіть такої, як мала місце, не було найменшої підстави.

Здобута профспілками підвишка як і взагалі висока консумпція будуть коштом закордонних кредитів, які, очевидно, треба буде сплатити ще й з відсотками.

Таким чином наслідки „десять днів шведського страйку" дали показову лекцію не лише шведським профспілкам і робітникам, але раніше чи пізніше вони також застукають у двері профспілок інших країн.

О. Т.

30-РІЧЧЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ" У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

(1)

„Рідна Школа" — назва організації, що взяла на себе відповідальність за українське шкільництво на західніх землях України, — загально відома. Вже в наступному році громада відзначить сторіччя від заснування цієї організації, що постала в 1881 році у Львові під назвою „Українське (тоді ще Руске) Педагогічне Товариство" з завданням „промишляти над потребами українського народу на полі шкіл народних, середніх і вищих, зайнятися оснуванням шкіл і піддержувати справи виховання публічного і домашнього на основі матірного язика".

Розцвіт „Рідної Школи", що замінила назву Педагогічного Товариства, припав на тридцяті роки, коли в обсягу її діяльности в Галичині було понад 70 шкіл (в тому 13 гімназій і 11 ліцеїв) і в них навчалось понад десять тисяч українських дітей. Ім'я „Рідної Школи" стало популярне і в ЗСА. Ще в 1911 році прибула до Америки Ірина Січинська, що своїми виступами на вічах пропагувала піднесення українського шкільництва. Тоді то з фонду пароха Пітсбургу о. М. Стефановича приділено 2,000 долярів на шкільництво в Галичині. В 1912 році Головна Управа „Рідної Школи" (тоді ще офіційно Українського Педагогічного Товариства) вислала в Америку свого делегата д-ра Семена Демидчука, що зумів зібрати майже 10,000 долярів по різних скупченнях у ЗСА та й таку ж суму в Канаді на українське шкільництво в Галичині. Український Народний Союз пожертвував тоді на „Рідну Школу" 2,000 долярів. В час розквіту діяльности „Рідної Школи" в тридцятих роках вона отримувала велику допомогу від Об'єднання Українських Організацій в Америці, що постало на конґресі українців у Філядельфії 26-го жовтня 1922 року. Як показує звіт касира цього об'єднання Дмитра Галичина, цю організацію,що була найбільшим організаційним досягненням американських українців до Другої світової війни, вислала в Україну 367,533.83 долярів, з того велику частину на шкільництво.

Дві успішні поїздки в справі придбання фондів для „Рідної Школи" відбув її делегат, інспектор Лев Ясінчук. Уперше він приїхав як уповноважений представник Українського Педагогічного Товариства „Рідна Школа" в 1928 році. В роках 1928-1929 він відбув віча в майже всіх осередках замешкання українців в Америці, зібравши для „Рідної Школи" 15,050.61 долярів у ЗСА і 1,431.39 в Канаді. До того ще прийшла сума 1,202.70 долярів від т. зв. безіменних жертводавців. Ці дані подані в книжці Л. Ясінчука „За океаном", що була надрукована у Львові в 1930 році. Під час другої поїздки в Америку в 1931 році, коли „Рідна Школа" відзначувала своє 50-річчя, Лев Ясінчук зібрав на потреби українського шкільництва під Польщею 11,700 дол.

Уже самі грошові суми, що їх склали американські українці на „Рідну Школу" вказують, що ця установа здобула собі серця української громади. Ще дорожчою була „Рідна Школа" всім тим, хто переїхав в Америку вже після Другої світової війни, бо це були не тільки її прихильники, але й абсольвенти її шкіл та й віддані їй діячі. Тож, коли вже в перших початках на новому поселенні в Америці виникла справа української школи, нові поселенці шукали зразків у діяльності „Рідної Школи" в Україні. Щобільше, вже в таборах у Західній Европі громада зорганізувала своє шкільництво, з народними і середніми школами в майже кожному таборі, а то й фаховими і вищими курсами.

Теж і у Філядельфії початки українського шкільництва взорувались на рідношкільному досвіді. Коли в 1949 році появилась у цьому місті велика група нових українських поселенців, вони зразу подумали про школу для їхніх дітей. Школа турбувала перш за все діячів шкільництва і тому вже в тому першому році великого поселення у Філядельфії постала нова організація — Українська Учительська Громада. Очолив цю організацію відомий педагог, директор української гімназії у Львові і довголітній голова Учительської Громади в Галичині (в роках 1929-1939) проф. Володимир Радзикевич. Уже в цьому, 1949 році у Філядельфії започатковано навчання в українській школі, що її приміщено в місцевому Громадянському Клюбі. Початок був скромний — одна кляса, але школа почала скоро рости і вже в наступному році росло число учнів і росли кляси. Українську школу треба було вкласти в загальну шкільну систему, що в ЗСА виповняє п'ять днів у тижні, і тому вже на початках вирішено, що українська школа може існувати як суботня школа. В перших роках суботня Школа Українознавства Української Учительської Громади у Філядельфії приміщувалась у залях того ж Горожанського Клюбу, що став осередком і культурного життя. Тут була бібліотека, що її вів заслужений діяч, колишній бібліотекар бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові Володимир Дорошенко. Тут почав свою діяльність театр, що його очолив славний Володимир Блавацький.

Суботня Школа Українознавства у Філядельфії зростала. Щоб узгіднити навчання з американською шкільною системою, школу поділено на два відділи: нижчу — восьмиклясову і вищу — чотириклясову, що закінчувалась матуральним іспитом. Уже в 1956 році відбувся перший матуральний іспит у Філядельфії. Від того часу школа випускає кожнорічно кільканадцять, (а в деяких роках було їх і понад двадцять), випускників, які пройшли повний двадцятирічний вишкіл українознавства і часто продовжують студії українознавства в університеті.

Керівниками школи українознавства в перших роках були професори Володимир Мацьків і Володимир Лотоцький. Головою Української Учительської Громади після Володимира Радзикевича став д-р Юрій Мачук.

У той час почали рости й парафії й часто при парафіях поставали школи. Українська Учительська Громада як професійна організація турбувалась про рівень навчання української мови і всіх українознавчих предметів і тому намагалась утримати школу на відповідному рівні. Для того потрібно було постійного і відповідального піклування. Таке піклування про школу взяли на себе самі батьки учнів, створенням Батьківського Комітету, що перебрав на себе відповідальність за утримання школи.

Найсильнішою громадою виявилась у Філядельфії та, що замешкала в дільниці Лоґан. При парафії цієї громади створено Батьківський комітет, що взяв на себе опіку над школою українознавства, що початково нею провадив о. Павло Шиманський. Керівником школи, що приміщувалась в тісних кімнатах парафіяльного дому, був Ярослав Безушко, а згодом Ізидор Жилавий, обидва учителі з досвідом ще з рідного краю. Та головною проблемою стало приміщення. Число учнів зростало і треба було їх десь примістити. Батьківський комітет вирішив, що найкраще приміщення для школи — це будинок публічної школи. Цей будинок на протязі п'ятьох днів уживає щоденна школа, а в суботу він вільний.

(Продовження буде)

Літературний вечір Святослава Караванського у Вашінґтоні

Вашінґтонська група УВАН у ЗСА і Об'єднання Українців Вашінґтону 23-го березня влаштували Літературний вечір поета Святослава Караванського. Вечір розпочався грою на бандурі Лариси Пастухової. Молода бандуристка виконала власну композицію на слова 14-го сонету Шекспіра в перекладі Святослава Караванського. Текст цього сонету прочитала Марта Кічоровська.

Святослав Караванський

Марта Гарасовська відкрила Літературний вечір. У першій частині вечора проф. Петро Одарченко прочитав доповідь на тему „Поетична творчість Святослава Караванського".

Доповідь була ілюстрована художнім читанням поезій С. Караванського у мистецькому виконанні Евеліни Белюць, Тамари Варварової і Марти Гарасовської.

Колишня артистка Чернівецького українського театру Е. Белюць полонила серця всіх присутніх, коли вона з великим мистецьким хистом читала напам'ять поезії С. Караванського „До мови", Сонет Шекспіра 66 у перекладі С. Караванського, „Роздум перед самоспаленням", „Джон Ячмінь" Бернса в перекладі С. Караванського та „До совісти віку". Колишня артистка Театру-Студії Й. Гірняка Тамара Варварова також з глибоким почуттям передала зміст і настрої ліричних поезій С. Караванського „Я і Ти" і „Сестрі-матері". Марта Гарасовська, як і завжди, чудово прочитала вірш С. Караванського „Дружині".

У другій частині вечора Е. Белюць напам'ять прочитала гумористичні поезії „Новорічний глек" і „На одруження Володимира Липи". А Тамара Варварова прочитала ліричні поезії „Мова квіток" і „Ти і Ви". Друга частина вечора розпочалася так само грою на бандурі. Лариса Пастухова виконала власну композицію „Фантазія". Цілковитою несподіванкою, не передбаченою програмою вечора, був виступ Святослава Караванського з читанням своєї гумороски. Цитуючи окремі уривки з газетних статтей про себе і про свою дружину, С. Караванський дуже дотепно коментував їх, і з цього матеріялу вийшла весела гумореска.

Літературний вечір закінчився Колисковою піснею, присвяченою синові Юрія Шухевича, слова С. Караванського, музика п.о. Петра Будного, виконували Марта Кічоровська, Софія Наконечна і Лариса Пастухова в супроводі бандури.

Вечір закрила короткою промовою Марта Гарасовська, яка блискуче виконувала ролю конферансьє в другій частині програми. На жаль панна Лариса Дячок через хворобу не змогла взяти участь у цьому вечорі. Лариса Дячок поклала на музику слова поезії С. Караванського „Моїй Беатріче" і мала її проспівати.

Цей перший Літературний вечір Святослава Караванського мав надзвичайний успіх! Глибокий ідейний зміст поезій С. Караванського, їх щирість і сердечність та їх художнє читання в блискучому виконанні глибоко зворушили публіку, яка своїми вдячними і довгими оплесками щиро й гаряче вітала Автора творів і виконавців.

Після закінчення програми вечора на бажання публіки Евеліна Василівна Белюць прочитала напам'ять поезію Ліни Костенко „Розпусна удовиця". (У березні минуло 50 років з дня народження Ліни Костенко). Ця поезія і зокрема художнє читання її викликали овацію серед публіки. Трагізм молодої вдови з несамовитою силою артистичного хисту передала Е.В. Белюць, що жінки плакали. „Такого чудового вечора у нас ще не було! — сказала з захопленням одна молода учасниця.

П.В.

РЕЧНИК БІЛОГО ДОМУ ЗАЯВИВ, ЩО ВІД ТЕПЕР осіб, які переселилися з Куби до ЗСА уважатимуть аплікантами для отримання політичного азилю, а не втікачами, як це було досі. Таке рішення дає Президентові право встановлювати скільки кубинців дістануть право на постійне перебування у ЗСА. Джек Г. Ватсон, дорадник президента Картера для міжурядових зв'язків, підкреслив, що Президент не потребуватиме для цієї справи окремої ухвали Конґресу.

Відбулися Річні загальні збори Осередку СУМ-А в Ню Йорку

В суботу, 22-го березня, відбулися XXXI річні загальні збори Осередку СУМА ім. ген. хор. Тараса Чупринки в Ню Йорку та Батьківського комітету СУМА в залі Дому ОУВФ з участю 89 учасників, у тому 12 представників братніх суспільно - громадських організацій міста Ню Йорку. Збори відкрив, вітаючи присутніх, голова Осередку СУМ Корнель Василик. Відтак відспівано молитву „Боже Великий" та однохвилинною мовчанкою вшановано св. п. подругу Богданну Сидор - Чарторийську, члена КУ СУМА, члена управи Осередку та довголітню вчительку Школи українознавства при Осередку СУМ.

Загальними зборами керувала президія в складі: Григорій Цебрій — голова, Михайло Фурда — заступник голови, Теодор Монастирський і Богдан Гаргай — секретарі. У почесній президії були представники організацій, які склали побажання успіхів у праці для Осередку: директорка Школи українознавства — проф. Павліна Андрієнко - Данчук, голова 11-го Відділу ООЧСУ — Богдан Качор, голова Відділу ОЖ ОЧСУ — Марія Лозинська, голова Відділу Т-ва УПА — Микола Грицков'ян, голова КУ ТУСМ'у — Андрій Прятка, голова Осередку Діяльности ТУСМ — Віра Чума, голова Відділу УНП — Марія П'ятка, голова Дому ОУВФ — Іван Винник, голова Відділу ПАБНА — інж. Ярослав Дацьків, голова Відділу українських бібліотекарів — мґр Іван Кобаса, керівник танцювального Ансамблю Осередку СУМА — Олег Ґенза і маестро Лев Стругацький — диригент хору „Жайворонки". Почесним гостем на зборах був голова ЦУ СУМ мґр Євген Гановський, який рівночасно був представником КУ СУМА.

Протокол із минулорічних зборів відчитала Анна Лещук, а відтак звітували окремі референти управи Осередку та Батьківського комітету, що відбуває свої збори разом із Осередком.

Праця Осередку у 1979 році проходила в дусі сумівських річниць, які в цьому році відзначалося, і також в дусі гідного відзначення 30-річного ювілею Осередку. За звітовий час відбуто 12 засідань управи, до членства вислано 10 тисяч різних листів і повідомлень, а це свідчить, що поміж управою, членством і батьками існував міцний зв'язок. У минулому році прибуло до Осередку 17 нових членів, а стан Осередку на день зборів нараховував поверх триста членів.

Солідну і послідовну працю серед Юнацтва СУМ проводила Булава Відділу Юнацтва, яку очолювала Оля Гірняк, із складом виховників і впорядників. Відбуто 33 сходин з кожним роєм, що в річному рахунку дає 300 сходин. Рівночасно відбулися організовані прогульки, забави, розвагові вечірки. Юнацтво брало численну участь в усіх апелях, здвигах, злетах і таборувало на сумівській Оселі біля Елленвілл.

Зорганізована участь членів СУМ на різних святкуваннях національних річниць, участь в коляді та репрезентація організації на різних інших імпрезах вказує, що Осередок СУМА в Ню Йорку веде прикладну працю серед української громади Ню Йорку.

Дружинники Осередку відремонтували одну із кімнат у Домі ОУВФ, яку вживається за світлицю дружинників. Там відбуваються місячні сходини та інші виховно - розвагові зустрічі.

Окрасою Осередку є мистецькі одиниці: танцювальний ансамбль „Верховинці" та дівочий хор „Жайворонки". Обидва мистецькі керівники — Олег Ґенза — балетмайстер і диригент проф. Лев Стругацький зуміли вивести на сцену не тільки українську, але й американську дві мистецькі одиниці, які гідно репрезентують українське мистецтво та ширять правду про Україну. Ця культурно-пропаґандивна праця має великі успіхи, і віримо, що в скорому майбутньому ці мистецькі одиниці виїдуть у турне до українських громад по західній Америці.

Також при Осередку діє дві танцювальні групи молодшого і старшого Юнацтва СУМ у числі 90 сумівців, якими керує Дарія Ґенза. Вони часто виступають серед українців, а головно серед американців, гідно репрезентуючи українську культуру.

При Осередку існує Школа українознавства, яка нараховує коло 130 учнів, директором школи є проф. Павліна Андрієнко-Данчук. Тісно із директоркою й учителями співпрацює управа Батьківського комітету, яку очолює голова Степан Журавський.

У минулому році Осередок СУМА здобув перше місце під час Злету СУМА. Багато членів Осередку є членами ЦУ і КУ СУМ, що вказує, що з рядів нашого Осередку вийшло багато провідних людей, які також працюють і в інших організаціях на різних щаблях.

Однією із найповажніших імпрез, які влаштував Осередок у 1979 році, було відзначення 30-річчя діяльности Осередку. Влаштовано величавий бенкет та забаву, а на осінь приготовляється великий ювілейний концерт. Також рішено видати ювілейну книгу Осередку, яку редаґує та приготовляє до друку Богдан Гаргай.

Після звітів та уділення абсолюторії, промовив голова Осередку Корнель Василик, який подякував всім за жертвенну працю, вказавши на успіхи й трудноці у праці.

З черги промовив голова ЦУ СУМ мґр Євген Гановський, порушуючи багато справ, що торкаються не тільки нашої Спілки, але також і української громади в ЗСА та інших країнах. Члени СУМ ведуть помітну працю в рядах ОУВФ і виховують українську молодь в дусі сумівського клича - гасла „Бог і Батьківщина".

Управу Осередку СУМА в Ню Йорку на пропозицію голови номінаційної комісії Петра Когута обрано в такому складі: голова — Корнель Василик, заступник голови і організаційний — Богдан Гаргай, Оля Гірняк — булавна, Богданна Походай — секретар, Анна Лещук — технічний секретар, Василь Лавро — скарбник, Марійка Базиляк — фінансовий референт, Петро Когут — референт дружинників, Іван Лещук — спортовий референт, Софійка Качор — референт суспільної опіки, Роман Кіфяк — господарчий референт, Маруся Решітник і Олег Ґенза — культ.-освітні референти, Василь Харук — хронікар; члене — Орися Зазулькевич, Марія П'ятка, Володимир Клоків, Михайло Михайлюк, Михайло Кукурудза і Володимир Костик. Контрольна комісія: Мирон Корнага — голова, члени — Евген Королюк і Теодор Воляник; Товариський суд: Михайло Фурда, — голова, члени — Юрій Микитин і Євгенія Кузьмович.

Управу Батьківського комітету обрано в такому складі: Степан Журавський — голова, Василь Клюкевич — заступник голови, Микола Баб'як — організаційний референт, Теодор Монастирський — секретар, Михайло Когут — скарбник, Павло Приймак — господарчий референт; члени: Григорій Лещук, Дмитро Барна, Микола Новаківський, Степан Прятка, Текля Гнатишин і Монастирська.

Після вибору, голова К. Василик в асисті голови ЦУ СУМ вручив відзначення наступним подругам і друзям за їхню жертвенну працю з нагоди відзначення 30-річчя Осередку: Романові Кіфякові, Володимирові Костикові, Іванові Кобасі, Василеві Харукові, Марії П'ятці, Євгенії Кузьмович, Мирославові Шміґелю та Петрові Когутові.

Перед закінченням зборів промовив ще раз новообраний голова Корнель Василик і закликав всіх членів нашої Спілки з більшою посвятою та наснагою працювати для добра України та нашої організації.

Загальні збори закрито відспівавнням Франкового „Не пора".

Богдан Гаргай

Фантазія, подібна...

(Закінчення зі стор. 2)

боротьби сателітних частин, наснага яких ніколи не була великою, знайшли співзвучність із вояками неросіянами. Фронт посувалася на Схід, дезерція зростала.

Дія українців

Війська НАТО займали західні землі України. В Україні та Грузії постали заворушення.

Український національний рух був репресований в 1966 році (подаємо за автором). Тоді відбувся суд у Києві над інтелектуалами та членами рад робітників та селян. Їхнім злочином було бажання відокремитися від СССР, право гарантоване совєтською конституцією. Їхнє переслідування тільки посилило спротив, що спрямувався в підпілля. Верхівка зрозуміла, що успішність революції мусить початись згори, тому вирішили ставити своїх людей до центральних комітетів. Вони мали ряд своїх генералів, але треба було мати когось у КҐБ.

Такою людиною був Василь Дугленко, що якось просмикнувся попри Хрущова, але задержав зв'язок із рухом опору. Його перенесли до Москви. І він, де тільки міг, впихав своїх прихильників на важливіші пости. Дугленко вдержував зв'язок з українськими генералами. Але були інші українці, які не бажали відірватись від центральної влади, а тільки затвердити автономію.

Дня 22-го серпня Політбюро мало надзвичайну нараду. Начальника КҐБ вбито в автомобільному випадку. Тоді його місце заняв Дугленко. Коли відкрили його ролю, він пострілом із пістолі забив голову Політбюра, двадцять його прибічників роззброїли охорону, і він змісця проголосив себе головою Політбюра та секретарем компартії.

Дугленко використав т. зв. лінію „гат лайн", скомунікувався із президентом ЗСА, запропонувавши йому: виключення уживання атомової зброї, стримання усяких воєнних дій та зустріч в цілі мирових переговорів у Гельсіках.

Опісля Дугленко скликав наради представників усіх автономних республік та заявив, що Україна проголосила відокремлення від СССР і стала самостійною державою. Усі інші представники також заявились за встановленням власних республік.

Після одержання телефону від Дугленка знавці справ Кремля в ЗСА попали в клопіт, бо дуже мало знали про нього і не були рішені, що порадити президентові.

Одначе після закінчення війни, ще багато справ залишалося до полагодження, у тому зокрема питання спірних кордонів так між державами новопосталими на звалищах СССР, як і деяких европейських.

Міркування автора

Короткий, точний і прямий — майже у звітовій формі стиль, в якому написаний цей твір вказує, що його автори — це фахівці у питанні збройних сил, члени найбільше компетентного штабу НАТО — англійці. А чи війна вибухне в 1985 році, скорше чи пізніше або взагалі її не буде, це питання риторичне, на яке кожний може мати власну відповідь.

Автори поінформовані про примусові табори праці в СССР, проблеми різних національних груп, проте нас здивувало, що пишучи про Україну, не було згадки про правозахисний рух, цебто про Гельсінкську групу. Дотепер, цей рух не ховався, а явно відстоював свої вимоги і кожний член його опинився за дротами. Тому, чи не пора змінити тактику та перейти в підпілля в міру того як рух кріпшає, замість перебувати за ґратами? На це вказали автори цього твору.

Українцеві Дугленкові приписали вирішальну ролю у ліквідації СССР. Мабуть годі дивуватись, бо українці становлять понад 50 відсотків усіх політичних в'язнів у Совєтському Союзі і є найбільшою, після росіян, нацією в цьому конґльомераті націй, рас, і територій. І, мабуть Україна найбільше потерпіла — голод 1932-33 років, переслідування, арешти, чистки тощо.

ФЕСТИВАЛЬ МІЖНАРОДНОГО ФОЛКЛЬОРУ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк, Н.Й. — В неділю, 1-го червня ц. р., о год. 4-ій по полудні тут в Джулія Ричман Гайскул при 317 Схід 67-ма вулиця відбудеться Фестиваль міжнародного фолкльору влаштовуваний Українським Відділом Прихильників АБН в ЗСА і ОУВФронту. У програмі: відомі мистецькі одиниці СУМА — хор „Жайворонки", танцювальний ансамбль „Верховинці" і солістка Оля Гірняк та група литовців, естонців, кубинців, мадярів, китайців, болгарів, латвійців, німців й інших народів. Квитки можна набувати в українських крамницях СУРМА, ЕКО, АРКА, „Самопомочі" і в Домі ОУВФ при 136 2-га евеню.

Про нові видання

(Закінчення зі стор. 2)

белестристичний хист, і читачеві здається, що читає повість, в якій знаходить і любовні пригоди, і ворожения старої циганки, і похвалу Капелі Бандуристів від Митрополита Андрея, і таку сцену, в якій лейтенант Ґестапо повідомляє головного героя цього твору, щоб „не ночував цієї ночі вдома... щоб негайно виїхав із Києва, бо його мають німці арештувати".

А ось картина з Сибіру: „Вартові з псами — спереду, посередині і ззаду. Не так багато їх — дванадцять на півтисячну розтягнену колону. Можна б вислизнутися непомітно в гущавину навколо, але, мабуть, ніхто такого не плянував. Слід на цілинному снігу відразу помітять вартові й вишколені пси. І куди втечеш у невідомій місцевості без харчів на такому морозі, що плюнеш і вже льодинка падає під ноги".

Автор згадує і того редактора „Нового Українського Слова" в Києві, який, як німецький прислужник" виступав проти того, що там „робили зелені галицькі голови, що наїхали з Галичини".

На сторінках 231-232 згадується Ярослава Гайваса — як „протинімецького терориста" (так його оцінювало Ґестапо).

св. п. Микола Приходько

Автор з гумором змалював життя в Україні на початку цієї повісти, ще перед розстрілом маршала Тухачевського та інших маршалів і командирів.

Із запертим віддихом читається про втечу Андрія з Сибіру. Його заарештували на донос сексота Пишка. Гадаю, що ніхто не буде невдоволений, хто читатиме цю повість про пригоди головного героя Андрія, який зумів втекти зі Сибіру і пізніше потрапив зручно „співдіяти" з німцями, які збиралися його зліквідувати ще в Україні в Києві. Ось кінець цієї повісти, хроніки українських змагань до волі в боротьбі проти двох окупантів: комуністичної Москви і німецького Гітлера.

30-ліття Інституту Дослідів Волині

Цього року Інститут Дослідів Волині і Товариство „Волинь" у Вінніпеґу, Канада, святкують своє плідне 30-річчя. Протягом цього минулого часу ІДВ при фінансовій і моральній допомозі Т-ва „Волинь" видав 12 чисел популярного збірника „Літопис Волині" і понад 40 інших більших і менших праць - публікацій, кошти друку яких винесли понад 75 тисяч долярів. Останньою поважною працею, яку ми видали, були спогади славного нашого письменника Уласа Самчука — „Плянета ДіПі", яку вся наша громадськість зустріла й прийняла з вдоволенням і вдячністю.

Саме тепер друкується і вкоротці вийде з друку „Етимологічно - семантичний словник української мови" проф. І. Огієнка (Митрополита Іларіона). Також приготовляється до друку „Краєзнавчий словник Волині і Волинського Полісся" проф. О. Цинкаловського, та здано до друку „Афоризми в творчості Л. Українки" — працю Т. Горохович.

Крім цього Інститут Дослідів Волині збирає і приготовляє матеріял до „Збірника Волині", а також до чергового 13-го числа „Літопису Волині". Тому ми сердечно просимо всіх наших членів і прихильників надсилати нам до „Збірника Волині", а також до „Літопису Волині" свої праці, які в міру можливостей ми зможемо видрукувати в згаданих збірниках. Просимо присилати матеріяли з історії і культури нашої землі, спогади про релігійне та громадське життя на Волині, діяльність на чужині, життєписи тощо.

Нове число „Літопису Волині" будемо висилати тільки на замовлення, тому просимо замовляти його заздалегідь, посилаючи свою докладну адресу.

Бажанням Інститут Дослідів Волині й Т-ва „Волинь" у Вінніпеґу є далі продовжувати видавничу працю, а тому сердечно просимо вашої всебічної допомоги в цій справі.

Наша адреса:

Research Institute of Volyn
P.O. Box 606
Winnipeg, Man., Canada
R3C 2K3

Вечір українських і польських лікарів

На світлині Управа Метрополітального Відділу Українського Лікарського Т-ва Ню Йорк — Ню Джерзі й Управа Польського Лікарського Т-ва Америки (ПЛТА) — після перших спільних сходин, що відбулися 3-го травня ц. р. в Українському Інституті Америки; (зліва): д-р Р. Трохимчук — скарбник Відділу УЛТПА, д-р Е. Демчук — член Управи ПЛТА, д-р Збігнєв Лоренц — містоголова ПЛТА, д-р М. Драґан—голова Відділу УЛТПА, д-р Ядвіґа Павловска — містогола ПЛТА, пані Ванда Лоренц, д-р Ян Данек — голова ПЛТА, мґр Галіна Плоньска — секретарка ПЛТА, д-р Л. Ворох — голова-елект Відділу УЛТПА, д-р О. Волянський — член Управи Відділу УЛТПА, пані Оксана Драґан, д-р А. Качала — містоголова Відділу УЛТПА.

У Ню Йорку в Українському Інституті Америки 3-го травня відбулися перші спільні сходини українського та польського лікарських товариств, на яких було приблизно 60 учасників.

Зустріч, яка відбувалася у щиросердечній атмосфері, було зорганізована — казав голова УЛТПА, Відділ Ню Йорк — Ню Джерзі, д-р М. Драґан — з метою шукати того, що нас єднає, а не того, що нас ділило б, особливо тому, що єдиною реальною противагою совєтському гнобителеві, що поневолює обидві країни, — совєтизмові — може бути сила України і Польщі.

На вечорі доповідав молодий психіятр д-р Юрій Савицький на тему необхідности національних почувань і церкви в розвитку особовости нормальної дитини. Кожна дитина, що розвивається, а також і старші одиниці потребують стійких ідеалів, які не мінялися б минулими поколіннями.

І так в Америці, що сама бідна на традиції, наші українські, польські чи інші народові почування й церковні навчання часто підсвідомо посилюють самопевність дорослої людини. Д-р Савицький зауважив, що чим більше посилений традиційний підхід у розвитку родини, тим нижча кримінальність даної суспільної групи. Особливо серед українців у Америці майже не існує зложинність.

Доповідач підкреслив, що намагання від оточення поправної вимови прізвища й імени певної людини, хоч не раз вона тяжка для американців, це один із засобів розвитку самопевности і визнання самовартости людини.

В подробицях зібрані на вечорі довідалися про ці та інші причини провалу давнішої американської теорії „перетоплюючого казана". Доповідач особливо підкреслював вартість двомовности, яка додатково допоміжна в сьогоднішньому суспільстві, де родини в погоні за працею переселюються з одного кінця Америки на інший. Переселена через працю польська чи українська родина всюди буде „вдома", тому що володіння рідною мовою відчиняє їй двері до стосовних національних домів, своїх церков, однодумців, не говорячи про те, що навіть при станку праці „Ми собі допомагаємо". З другого боку „чисто американська" родина часто-густо переходить трагедію відчуження з кожним переселенням, котра пов'язана з втратою сусідів і старих друзів, а це особливо відбивається на доростаючій молоді. Це для американців, на жаль, стає не рідко поштовхом до розводів, алкоголізму матері, переїзд викликає часто-густо злочинність або душевну недугу в підлітків, з чим доповідач часто зустрічається у своїй практиці.

Слідуючим на вечорі доповідав д-р Ян Данек, голова Польського Лікарського Товариства в Америці (ПЛТА), який представив присутню на зустрічі управу цієї організації. Він висловив радість з приводу нав'язання перших контактів поміж лікарями — поляками й українцями, завваживши, що цілі та завдання ПЛТА і УЛТПА однакові. Він додав до думок д-ра Савицького свої спостереження про дво- або багатомовність, бо в його практиці, особливо під час Другої світової війни, він зустрічався з чотири- і п'ятимовністю серед населення в околицях Середземного моря, і що це не понад сили дитячому мозкові, а навпаки, поширює світогляд людини, особливо ж придатне, навіть необхідне в торговельному фаху. Онасіс, Ніаркос та другі більйонери були б залишилися дрібними підприємцями, якщо б не володіли плавно багатьма мовами.

ПЛТА начислює тепер 400 членів, хоч в Америці є коло п'яти тисяч лікарів польського походження, в більшості тут народжених. В члени ПЛТА приймають лікарів і фармацевтів та інших професіоналістів з медичних ділянок без огляду на національність, якщо цим кандидатам в члени мила й близька польська мова й культура. Подібно, як до УЛТПА можуть належати і не-українці.

ПЛТА проводить сходини що-чотири місяці та дворічний науковий з'їзд, поєднаний з бенкетом, — це відбувається в третю суботу жовтня.

Д-р Олег М. Волянський, відомий психіятр і колишній голова УЛТПА, у своєму слові, виголошеному англійською мовою, звернув увагу на „історичність" цієї події — спільної конференції українського і польського лікарських Товариств. Беручи навіть з політичного боку, в давно - минулому, ще перед десятиріччями ворожнечі, які прийшли пізніше, поляки разом з українцями стримали на століття наступ Тевтонів-хрестоносців під Ґрунвальдом, разом стримали наступ Отоманської імперії під Хотином, і разом вступили в Москву при допомозі військ гетьмана Петра Конашевича - Сагайдачного.

Під цю пору маємо спільного ворога — Москву. Поляки пам'ятають Катинь, а ми не забудемо тотального знищення українського села штучним голодом 1933 року, масових розстрілів цвіту української нації за ці останні 60 років, якщо не йти ще глибше в історію... Д-р Волянський згадав про прихильників українців поміж поляками, зокрема про св. п. Юліюша Мєрошевського, та св. п. Єнджеєвіча, автора книги про Шевченка — „Ночей українських або родоводу ґенія", та про такого випробуваного приятеля нашого, як поет, літературний критик і публіцист Юзеф Лободовський. Він висловив надію, що цей початок — скромний по кількості зібраних (понад 60 осіб) — розвинеться в ширшу польсько - українську співпрацю, і закінчив свій виступ словами Лободовського, зверненими до українців: „Якщо вже конче мусимо битися, то биймося на гробі Москви".

Усіми шанований хірург з Пассейку д-р Борис Филипчак, доповідав польською мовою про свою дружбу з доктором Е. Войтилою, братом Святішого Отця, першу зустріч з „Лольком" Карольом Войтилою в Краківській хірургічній лікарні та пізніше перебування Кардинала Войтили у своєї двоюрідної сестри св. п. пані Филипчак. Ми, присутні на зустрічі українські і польські лікарі, нарешті знаємо з достовірного джерела про українське походження Римського Папи. Достойна мати Святішого Отця та його діди — це українці греко - католики з Холмщини, які перенеслися в Тернопільщину наприкінці XIX сторіччя. Батько Папи — поляк. З того зрозуміло, чому „Папа ліпше володіє українською мовою від д-ра Филипчака", — як це він дотепно ствердив сам... Свою доповідь д-р Филипчак закінчив влучним дотепом, що так само тяжко розмежувати польськість чи українськість теперішнього Папи, як і тяжко розмежувати наші етнографічні землі.

Цей жарт закінчився оплесками усіх присутніх, гостей та господарів, всіх 64 особи.

Після доповіді до пізніх годин вечора велася сердечна гутірка поміж присутніми, обговорювалося пляни майбутньої співпраці, відновлялись старі знайомства ще з медичної шкільної лавки.

Після традиційного біґосу й смачної перекуски, підготовленої панями — Ксенею Драґан та Аллою Трохимчук, пані Петрівська зорганізувала оглядини домівки УЛТПА для польських гостей, які з увагою оглядали репрезентативну палату Інституту та музейні надбання підприємця В. Джуса, основника Інституту.

Про цю успішну зустріч польських і українських лікарів голова Метрополітального Відділу УЛТПА особисто повідомив Нюйоркське бюро „Голосу Америки" в надії, що радіовисильня зацікавиться такою інформацією пр[illegible] співпрацю. Але, на жал[illegible] з боку цієї радіовисил[illegible] не було ніякого відгуку [illegible] зацікавлення, а шкода, б[illegible] поміж присутніми ми мали визначних лікарів з-поза залізної куртини, двох професорів Польської Медичної Академії, які перебувають в Америці в рамках програми наукового обміну. На закінчення вечора голова Польського Лікарського Товариства Америки вручив доповідачам і д-рові Волянському і д-рові М. Драґанові золоті відзначки ПЛТА — Медікус.

Під час сходин 42 особи підписали протест та петицію про звільнення лікаря д-ра Миколи Плахотнюка з ув'язнення в совєтській „психушці".

д-р Мирослав Драґан

Політика русифікації...

(Закінчення зі стор. 1)

широке, і її впроваджують різними засобами в усіх галузях життя. Говорячи про русифікацію на Україні, часто зводять проблему до шкільництва. Вважаю, що, навіть звузившись до питань освіти, слід починати значно раніше — з дошкільного і навіть немовлячого віку.

29-го травня 1979 року в Ташкенті було схвалено і тепер впроваджувано рекомендації Всесоюзної науково-практичної конференції „Російська мова — мова дружби і співробітництва народів СССР". Ці „рекомендації" — один з найстрашніших документів останнього часу, що узаконює етноцид в Совєтському Союзі. Я не маю змоги детально аналізувати ці „рекомендації", але вважаю необхідним долучити цей документ як свідчення для всіх зацікавленим національним питанням в СССР.

Чи не найбільше уваги в „рекомендаціях" приділено дошкільному вихованню і навчанню дітей російської мови в умовах дитячих садків і навіть родини. На конференції не йшлося про русифікацію найменших дітей — ясельного віку. На практиці ж у великих містах України з переважаючою більшістю українського населення ясла для дітей віком від кількох місяців до трьох років, як правило, російськомовні. У Києві, столиці України, мені не вдалося знайти для своєї дитини жодних українськомовних ясел. Таке ненормальне мовне середовище для дітей, які щойно починають учитися розмовляти, в яких закладаються основи відчуття рідної мови...

Хочу навести кілька статистичних прикладів, які використовує з офіційних совєтських джерел Юрій Бадзьо в своєму „Відкритому листі до Президії Верховної Ради СССР та Центрального Комітету КПСС, який теж прошу долучити до цієї доповіді. Отже, на стор. 41-44 вказаного листа (вид. ЗП Української Гельсінкської групи, Ню Йорк, 1980) читаємо:

„Цікаві дані про національну нерівноправність українців у сфері вищої та середньої спеціяльної освіти в Україні знаходимо в доповіді колишнього міністра вищої освіти Ю. Даденкова на нараді ректорів українських вузів, яка відбулася наприкінці 60-их років з ініціятиви ЦК КПУ з метою обговорення становища української мови у галузі вищої освіти (доповідь стала відома громадськості шляхом самвидаву). Нагадаю, що згідно з переписом українці на 1970 рік становили 74.9 відсотка населення УССР, проте в складі студентів вузів і закладів середньої спеціяльної освіти їх було тільки 55 відсотків, а в складі штатних викладачів — 50 відсотків. В університетах студенти-українці становили 61 відсоток, а в штатному професорсько - викладацькому складі українців було 56 відсотків...

Про національну рівноправність і національну свободу в Совєтському Союзі свідчить і той факт, що будь-який вияв не то що національного затурбовання, а звичайне природне зацікавлення українською історією, культурою чи звичаями свого народу розцінюється як вияв „українського буржуазного націоналізму" в найбільш крайньому, неґативному тлумаченні цього терміну і карається на рівні найтяжчих державних злочинів.

Найменші ж спроби національно-визвольної боротьби, навіть якщо вони задумані як леґальні форми національного самозахисту, гарантовані конституцією, — в очах партійно-державної влади кваліфікуються однозначно — як зрада батьківщини. Левка Лук'яненка за самий тільки намір створити з колеґ-юристів організацію, що могла б леґальними засобами на підставі конституційного права домагатися виходу України з СССР, було засуджено до розстрілу, який згодом замінили на 15-річне ув'язнення. Тепер він відбуває своє друге 15-річне ув'язнення за участь у Гельсінкській Групі, яку кваліфіковано як „антирадянську аґітацію і пропаґанду на ґрунті націоналістичних переконань". Зрештою, кого з нас, недавніх політв'язнів з України, переслідуваних за самвидавну літературу, чи теперішніх учасників Гельсінкського руху на Україні не звинувачували в буржуазному націоналізмі?...

Підсумовуючи сказане вище, хочу узагальнити, що українці й інші неросійські народи, крім позбавлення будь-якого духового життя, зведені до „ідеалу" „ідеології державного корита", терплять дуже жорстоке національне гноблення, спрямоване на національне винищення більших і менших народів.

Українці в Америці — етнічна група. Але на Україні ми — не „етнічна група", як тут на Заході сприймають, а велика 45-мільйонова, давно зформована нація з багатою історією, самобутньою культурою, великими традиціями і перспективними можливостями всебічного розвитку в умовах демократії і свободи. Майбутнє цієї нації залежить від об'єднаних зусиль самих українців з усіма іншими народами совєтської імперії (в тому числі й російським, який з усіх тисків тоталітарної системи не зазнає хіба що тільки русифікації) та з допомогою волелюбних змагань світової громадськости.

Надія Світлична

В. Приходько і В. Мороз — нові члени УММАН

Філядельфія (УММАН). — Тут на чвертьрічному зібранні Президії Української Могилянсько-Мазепинської Академії (УММАН) вирішено запросити в члени УММАН проф. Віктора Приходька з Ню Йорку на місце св.п. проф. Е. Онацького, Валентина Мороза з Ню Джерзі на місце св.п. проф. К. Біди. Таким чином будуть виповнені місце 12 дійсних членів УММАН, що опустіли після смерти двох згаданих академіків.

З інших вирішень Президії УММАН на увагу заслуговують: відбуття третьої асамблеї Академії у Філядельфії в 1980 році, участь у міжнародних наукових конґресах в Америці, Австралії й Европі, видання кінцевого тому етимологічного словника, випуск чергового числа „Записок УММАН", фінансові справи й ін. Зібранням проводив президент УММАН проф. Ярослав Рудницький, секретарював проф. Микола Степененко.

Трагедія

(Закінчення зі ст. 2-ої)

викликало неголування серед арабів. А арабські екстремісти заповіли рішучий спротив тому і загрозили збройним конфліктом, що й сталося.

Наслідків зудару з 2-го травня не треба буде чекати довго. Ясір Арафат, керівник Палестинської Визвольної Організації і бойової організації „Фатеґ" узяв на себе і на свою групу відповідальність за напад в Геброні. Ясне, що після тієї його заяви відпадає можливість будь-якого злагіднення стосунків між ПВО і Ізраїлем, чого домагалися різні посередники, а між ними й численні американці.

З другого боку публічна опінія в Ізраїлі і взагалі серед жидівства в світі до краю обурена тим кривавим нападом арабів, вимагає відплати і своєю поставою змушує уряд Беґіна до твердшої і неуступчивої політики супроти арабських палестинців.

Пресовий Фонд „Свободи"

ЛИСТА Ч. 14

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

З. В. Петеш, Чікаґо	$25.00
Д. Шолдра, Джерзі Сіті	17.50
М. Вілик, Монтреаль	15.00
О. Кулицький, Монтреаль	12.50
Ю. Никифорук, Мінеаполіс	12.50
В. Вронський, Ґрінловн	10.00
д-р Ю. Городиловський, Чікаґо	10.00
Р. і А. Швед, Філядельфія	10.00
Т. Шлапак, Ст. Пітерсбурґ	10.00
С. Врущак, Кліфтон	7.50
В. О. Демчук, Вирк	7.50
М. Дозорська, Ірі	7.50
Н. Прободяк, Скарборо	7.50
Г. і С. Прухніцькі, Отава	7.50
М. Чернецький, Піскатавей	7.50
Б. Яримович, Отава	7.50
А. Дорошенко, Чікаґо	5.50
М. Аврамчук, Кергонксон	5.00
Л. Гуралечко, Нюарк	5.00
О. Жеруха, Рочестер	5.00
І. Прокопчук, Салсбури	5.00
А. Яременко, Кліфтон	5.00
Я. Сенишин, Геркімер	4.90
М. Корінець, Лос Анджелес	4.50
І. Шкрумеляк, Арвіда	4.50
А. Паламар, Стовні Крік	3.50
С. Салдан, Наєлс	3.50
Р. Т. Валабан, Торонто	2.50
І. Валянецький, Делтона	2.50
В. Батринчук, Честер	2.50
П. Беца, Лорейн	2.50
О. Вица, Ст. Кетринс	2.50
О. і М. Бодлак, Ню Йорк	2.50
З. Васатко, Бронкс	2.50
О. Весоловський, Чікаґо	2.50
Ю. Гвоздулич, Вінніпеґ	2.50
М. Гоголь, Торонто	2.50
М. Головатий, Чікаґо	2.50
О. Головацький, Кліфтон	2.50
М. Горбулик, Ореґон Сіті	2.50
Г. Григоренко, Рочестер	2.50
І. Данилюк, Потакет	2.50
О. Данилюк, Детройт	2.50
В. О. Дудинський, Вудсайд	2.50
М. Думка, Ню Йорк	2.50
І. Дячун, Елмгурст	2.50
Д. А. Калушка, Парма	2.50
В. Камінський, Вілметте	2.50
М. Карпінський, Ля Саль	2.50
І. Клек, Фервю Парк	2.50
о. Ю. Ковальський, Едмонтон	2.50
І. Костишин, Кліфтон	2.50
О. Коцелко, Голлівуд	2.50
Н. Кравців, Гартфорд	2.50
д-р Ю. П. Крижанівський, Ню Йорк	2.50
Р. Крушельницький, Гемтремк	2.50
А. Куземка, Лонґ Айленд Сіті	2.50
Е. Кухаришин, Едмонтон	2.50
С. Лагола, Перд Амбой	2.50
Т. Лопадчак, Асторія	2.50
А. Мазур, Джерзі Сіті	2.50
М. Мельничук, Філядельфія	2.50
Г. Михальцевич, Честер	2.50
І. Мовчан, Монтреаль	2.50
о. Л. Мудрий, Озон Парк	2.50
О. Мудрий, Рочестер	2.50
І. Мулькевич, Торонто	2.50
Ю. А. Мусій, Торонто	2.50
Т. Орел, Норт Берґен	2.50
І. Островка, Юніон	2.50
М. Перейма, Ля Саль	2.50
О. Л. Полон, Пен Ан	2.50
Б. і О. Рак, Лонґ Айленд Сіті	2.50
В. Романюк, Монтерей Парк	2.50
П. Савка, Сомерсет	2.50
В. Слиж, Вудсайд	2.50
И. Смочило, Філядельфія	2.50
П. Соляр, Данвілл	2.50
І. Стрільчук, Саскатун	2.50
В. Р. Сулжинський, АПО, Ню Йорк	2.50
В. Таранко, Джамайка	2.50
Т. Тилявський, Рочестер	2.50
Ю. Фриз, Ню Йорк	2.50
П. Фурчак, Чікаґо	2.50
Р. А. Хариш, Філядельфія	2.50
І. Хома, Бруклин	2.50
П. Хомицький, Чікаґо	2.50
С. Цимбала, Бруклин	2.50
М. Цьок, Ірвінґтон	2.50
Я. Чиман, Вейн	2.50
Н. Шеффер, Вілліямставн	2.50
Т. Школяр, Ірвінґтон	2.50
І. Д. Шпак, Джексон	2.50
О. Юр, Філядельфія	2.50
С. Ярема, Ню Йорк	2.50
Д. Зелем, Чарлерой	1.50
Е. Колянковський, Монтреаль	1.50
П. Ясінський, Торонто	1.50
Т. Скоробогатий, Лодай	1.00
М. Дзядик, Піттсбурґ	.50

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 8-го ЧЕРВНЯ 1980 р.

МІЛВІЛ, Н. Дж. Річні збори Т-ва Запор. Січ 347 Відд., о год. 12:30 по пол. в залі укр. прав. церкви св. ап. Петра і Павла при 47 Сентер Ґров Рд., Мілвіл, Н. Дж. На порядку: відкриття, вибір президії, відчитання протоколу з попередніх річних зборів, звіти уступаючої Управи і К. Комісії, дискусія над звітами й вибір Управи і К. Комісії на 1980 р. Проситься всіх чл. прибути на означену годину. У нарадах візьме участь організатор УНС СТЕПАН ГАВРИШ. — Т. Сущик, гол., Дарія Цапар, секр., С. Козачук, гол. К. К.

Вступайте в члени УНСоюзу!